

La Sibil·la i la tradició de cantar per Nadal

Dij, 22/12/2016 per Catalunya Religió

(*Valentí Serra –Caputxins*) Fins poc després de l'aplicació de la reforma litúrgica suscitada per les disposicions del concili de Trento (que acabà l'any 1563), durant la nit de Nadal, després dels matines i abans de la missa del gall, a moltes esglésies de l'Occident cristià, des del segle IX, hi havia el “cant de la Sibil·la”; una figura femenina inspirada en antigues profetesses mitològiques que tenien la peculiar missió d'emetre oracles sobre el futur.

En el primitiu text del cant de la Sibil·la, escrit en llengua llatina, hi trobem referències al judici final i a l'adveniment de Crist. Aquest cant, a partir del segle XIII, per fer-lo comprensible als estaments populars, es traduí a les llengües romàniques, entre elles al català. Tanmateix, després de Trento, aquest drama litúrgic només es mantingué viu a les esglésies de Mallorca i de l'Alguer (Sardenya), però recentment s'ha restituit a nombroses esglésies, entre elles a les basíliques de Santa Maria del Mar i de la Puríssima Concepció de Barcelona, al monestir de Pedralbes, etc. El cant de la Sibil·la s'ha de qualificar com a un dels drames litúrgics de més arrelament i difusió durant l'època medieval, i per aquest motiu, l'any 2010, la Unesco el declarà “Patrimoni Immaterial de la Humanitat”.

Amb el cant de la Sibil·la es volia escenificar d'una manera catequètica, i alhora teatralitzada, el Judici Final a través d'un personatge femení –la Sibil·la—que dalt d'una trona i amb l'espasa a la mà pronunciava oracles i vaticinis sobre la fi del món i el judici final. En efecte, el text de les estrofes cantades per la Sibil·la, després d'anunciar la segona vinguda de Crist, es descriuen fets espantosos i desastres naturals i còsmics que, en el clima del que podríem anomenar “la pastoral de la por i la culpabilització”, impressionaven vivament el poble fidel.

Malgrat la prohibició tridentina del cant de la Sibil·la, de manera ininterrompuda, entorn de la solemnitat del Nadal, s'han mantingut nombroses tradicions populars. Per exemple, el folklorista **Joan Moreira**, explica que, a Tortosa, “després de la missa major hi havia el costum d'anà los infantillos de la Seu a cantâ les pasqües al so de guitarres, ferrets, panderos y castanyoles; y tot cantant demanaven pollastres, torrons, capons y gallines” (*Folklore tortosí*, 704). I arreu de les esglésies de casa nostra, acabada la missa del gall, ha romàs, ben viva, la tradició del cant de les nades. Per exemple en les “Cansonetas pastorils al naixament de Jesús”, estampades a Manresa, ja hi trobem el text popular “cant dels ocells” i de la coneguda nadala “el desembre congelat” que seguim cantant any rere any.

Amb tot, després del Concili de Trento, el missatge de les estrofes del cant de la Sibil·la se seguí divulgant, d'alguna manera, en el marc de la celebració de les missions populars tingudes al llarg dels segles XVII, XVIII i XIX a través de les Coplas del Judici on, per exemple, en unes que foren estampades a la ciutat de Girona, hi llegim: “Aquella ronca trompeta del judici universal: veniu, veniu, a judici, cita a tot home mortal en aquell terrible puesto de la Vall de Josafat”,

talment el ressò dels oracles de la Sibil·la...

*Fra Valentí Serra de Manresa,
arxiver dels caputxins*

Podeu llegir el text del Cant de la Sibil·la i el llistat dels indrets on es celebren al llibre [Celebrem el Nadal](#) d'**Amadeu Carbó** i [aquí](#).